

Medisch-specialistische zorg naar een nog hoger niveau

Regierol voor medisch specialist

Nederlandse medisch specialisten leveren uitstekend werk, toont internationaal onderzoek aan. De specialist is in staat om tegen, in vergelijking met andere landen, lage kosten excellente kwaliteit te leveren. Daarnaast is de zorg voor de patiënt uitstekend toegankelijk.

In het visiedocument 'De Medisch Specialist 2015' is gekeken naar mogelijkheden voor verbetering. Om ontwikkelingen rond oplopende kosten in de gezondheidszorg door vergrijzing, nieuwe technologieën en behandelingen en consumentisme het hoofd te kunnen bieden zijn in het visiedocument vier denkrichtingen ('pijlers') uitgewerkt. De adviezen geven medisch specialisten richting om gezamenlijk de huidige goede medisch-specialistische zorg te borgen en verder te ontwikkelen.

Duurzame zorg is betaalbare zorg

Duurzame zorg is ook betaalbare zorg. In het akkoord tussen overheid, zorgverzekeraars en ziekenhuizen is voor de periode 2012-2015 een uitgavengroei van maximaal 2,5% per jaar afgesproken. Wanneer als operationele definitie van betaalbaarheid van medisch-specialistische zorg een uitgavengroei van maximaal 2,5% per jaar wordt gehanteerd zijn zeker voor de jaren na 2015 nieuwe initiatieven nodig om te voorkomen dat de uitgaven weer stijgen. Als het lukt om met het pakket maatregelen uit het visiedocument de groei van 2,5% per jaar te handhaven, dan levert dit besparingen op die oplopen van ongeveer 400 miljoen euro in 2016, het startjaar van de berekeningen, tot ruim 2 miljard euro in 2020.

De vier pijlers uit het document zijn kort uitgewerkt om een beeld te krijgen van de denkrichtingen.

Het hele visiedocument is te downloaden via www.demedischspecialist2015.nl.

De samenvatting wordt afgesloten met adviezen om de visie in de toekomst samen met andere zorgpartijen ook daadwerkelijk vorm te geven.

De vier pijlers onder 'De Medisch Specialist 2015'

Pijler 1: **Transparante zorg:**

- **Zet in op klinische registraties voor het maken van spiegelinformatie**
- **Maak openbare kwaliteitsindicatoren op basis van klinische registraties**

Als een rode draad door de voorstellen loopt goede kwaliteitsinformatie. Het is de katalysator van wenselijke veranderingen. Het visiedocument pleit ervoor verder te gaan met het ontwikkelen en toepassen van klinische registraties, waarbij uitkomsten van behandelingen en patiënttevredenheid over de behandeling meegenomen moeten worden. Specialist en ziekenhuizen voeren voor elke behandelde patiënt kwaliteitsindicatoren in en ontvangen een terugkoppeling van hun relatieve prestaties (spiegelinformatie). De ambities rond klinische registraties zijn alleen haalbaar als de noodzakelijke ICT-voorzieningen op orde zijn.

Pijler 2: **Zorg in samenhang:**

- **Kies voor *bottom up* in plaats van *top down* bij de herinrichting van het zorglandschap**
- **Zet in op samenwerking in netwerken en met de eerstelijnszorg**
- **Werk aan taakherschikking waar dit ten goede komt aan kwaliteit en doelmatigheid**
- **Bouw voort op ervaringen met *internet-communities* en virtuele netwerken**
- **Experimenteer met buurtgezondheidscentra**

Er bestaat geen blauwdruk van de gewenste veranderingen in het zorglandschap. Trends leveren hiervoor geen eenduidige signalen op. Enerzijds kiest de patiënt vaker voor gespecialiseerde klinieken (orthopedie, ogen) waar doelmatig en patiëntgericht wordt gewerkt aan specifieke aandoeningen. Anderzijds is er de trend van toenemende multimorbiditeit waardoor de behoefte aan geïntegreerde, multidisciplinaire ziekenhuizen juist toeneemt. Om recht te doen aan deze trends is diversiteit binnen het toekomstige zorglandschap het sleutelwoord. Om deze ontwikkelingen goed te laten landen wordt er in het visiedocument voor gepleit om veranderingen in het zorglandschap waar mogelijk over te laten aan lokale initiatieven van ziekenhuizen en medisch specialisten, waarbij evaluatie van behandelprocessen essentieel is. Alleen zo valt recht te doen aan lokale verschillen.

Pijler 3: Zorg in levensfasen:

- **Zet in op preventie, zowel in als buiten de spreekkamer**
- **Werk aan betere regie voor de chronische patiënt met multimorbiditeit**
- **Zorg dat de patiënt meebepaalt wat voor hem of haar zinnig medisch handelen is (shared decision making)**
- **Zet concrete stappen ter verbetering van de keuzes rond medisch handelen aan het eind van het leven**

De medisch specialist komt vaak pas in beeld als er sprake is van gezondheidsproblemen. Veel gezondheidsproblemen zijn te voorkomen door tijdig te werken aan gedragsveranderingen. Op dit moment speelt de medisch specialist hierbij een te kleine rol. Gedragsveranderingen vormen namelijk een belangrijke voorwaarde voor gezond ouder worden. De medisch specialist kan op verschillende manieren een bijdrage leveren aan preventie. Ook buiten de spreekkamer kan de specialist een grotere rol spelen bij preventie, bijvoorbeeld door programma's op te zetten met de eerstelijnszorg of door op te treden in de media.

De groei van het aantal ouderen met een complexe zorgvraag heeft gevolgen voor de opleiding van de medisch specialisten en voor de organisatie van de zorg. Er is sprake van versnippering van kennis en een toename van het aantal specialismen. De integrale problematiek van de oudere patiënt is daardoor buiten beeld geraakt. Deze zorg zal veel meer een integraal karakter moeten krijgen. Er is ook iemand nodig die de regie neemt over de zorg voor de oudere patiënt met multimorbiditeit. Die regisseur zorgt ervoor dat de verschillende specialisten samen tot een behandelplan komen, inclusief de nazorg en revalidatie. Dit voorkomt dat de patiënt onbegeleid door het systeem wordt gezonden.

Medisch specialisten spelen een cruciale rol bij het verbeteren van de gezondheidszorg. Op initiatief van de wetenschappelijke verenigingen van medisch specialisten en de Orde van Medisch Specialisten (OMS) is daarom eind 2011 een opdracht verstrekt aan een projectgroep bestaande uit negen medisch specialisten en een gezondheidseconoom. De vraag aan hen was om in een visiedocument duidelijke en onderbouwde keuzes te maken om zowel de kwaliteit als de betaalbaarheid van de medisch-specialistische zorg in de toekomst te borgen. De uitkomst is het visiedocument 'De Medisch Specialist 2015'.

De projectgroep stond onder leiding van gynaecoloog Carina Hilders.

Pijler 4: Doelmatige zorg:

- **Koester de sobere Nederlandse medische cultuur**
- **Maak werk van het terugdringen van ongewenste praktijkvariatie**
- **Maak de medisch specialist kostenbewust**
- **Investeer in onderzoek waarbij verschillende behandelopties worden vergeleken (comparatieve effectiviteit)**
- **Onderzoek de bruikbaarheid van kosteneffectiviteit als beslis criterium**
- **Zet in op bekostigingsmodellen die doelmatigheid stimuleren**

Goede zorg is ook doelmatige zorg. In elk waarschijnlijk scenario voor de economische groei zullen de zorguitgaven de neiging hebben sneller te groeien dan het bruto binnenlands product. De roep om uitgavenbeheersing zal toenemen. De medisch specialist speelt een belangrijke rol bij het beheersen van de zorgkosten. Dit zou bijvoorbeeld kunnen door het initiatief te nemen bij het terugdringen van ongewenste praktijkvariatie. Het is van essentieel belang om de medisch specialist kostenbewust te maken. De medisch

specialist beschikt doorgaans niet over informatie over de kosten van diagnostiek, behandeling, hulpmiddelen en materialen. Dit belemmert het kostenbewust handelen. Een eenvoudige maatregel die hierin verandering kan brengen, is het duidelijk zichtbaar vermelden van kostprijzen van veelgebruikte diagnostiek, ingrepen, hulpmiddelen en materialen.

De medisch specialist bestuurt mee

De Nederlandse medisch specialist moet een actieve rol gaan spelen bij het oppakken en verder uitwerken van de vier denkrichtingen. Zonder 'de dokter' komt de zorg niet in beweging. Om die actieve rol te kunnen vervullen zal de medisch specialist zich steeds meer als medebestuurder van het ziekenhuis moeten opstellen. Een grotere betrokkenheid van de medisch specialist bij het ziekenhuisbestuur kan nieuwe werk- en organisatievormen noodzakelijk maken. Om te kunnen werken in deze nieuwe vormen zijn leiderschapscompetenties als kennis van management en organisatie nodig om de rol van medebestuurder effectief vorm te kunnen geven. Maar daarnaast zijn ook andere competenties noodzakelijk, gericht op communicatie met de patiënt, samenwerking en maatschappelijk handelen.

Hoe nu verder

Het document moet gezien worden als vertrekpunt. Met dit document is een beweging op gang gekomen die niet meer te stoppen is. Deze beweging is tweeledig. Allereerst gericht op inhoud, waarbij de regie over de kwaliteit moet liggen bij de wetenschappelijke verenigingen. Ten tweede is het zo dat de medisch specialist zich mede verantwoordelijk voelt voor de gezondheidszorg in de toekomst. Hierbij ligt een taak bij de medisch specialisten zelf, om de beweging die nu op gang is gekomen nog groter te maken. ♦